

Klaagliederen 3, 22-24.

‘Genadig is de Heer: wij zijn nog in leven!
Zijn ontferming kent geen grenzen.’

Vandaag houden we dankdag en dus kijken we naar waar we dankbaar voor zijn. Maar wees even eerlijk, was deze reden in jouw gedachten opgekomen? ‘Genadig is de Heer: wij zijn nog in leven!’ Als dat al reden genoeg is om dankbaar te zijn, ja, dan kun je in principe elke dag dat je leeft dankdag vieren. Maar werkt het ook zo in de realiteit? Ik weet niet hoe jouw ochtendritueel eruitziet, maar bij mij zit erbij dat de wekker een chagrijnige klap krijgt en dan eerst koffie en een krant, als de krantenjongen niet weer te laat is, en dan langzaam verder. Je merkt, daarin komt ‘Genadig is de Heer! Wij zijn nog in leven’ niet voor.

Waarom houden we dankdag? Het is goed om dat dan op een rijtje te zetten. En laten we gewoon ‘een dag uit het leven van ...’ als voorbeeld nemen. De wekker gaat en je wordt wakker. Waar lig je dan? In je bed, in je huis. Check, check, al twee redenen om God te danken. Je hebt niet buiten hoeven slapen, maar je hebt een plek waar je thuis kunt zijn. Daar sliep je niet op een betonnen vloer, maar onder warme dekens in een zacht bed. Je loopt naar de badkamer en kleed je aan. Check, check. Je zou maar je moeten wassen en verzorgen in een vervulde rivier. Je zal maar geen kleren hebben.

Je gaat de keuken in en er is eten en drinken. Check, check. Dan ga je naar school, naar je werk of naar de winkel. Check, check, check. (Wat? Is school ook iets om dankbaar voor te zijn? Ja kinderen, dat is het.) Hoe dan ook, ook vandaag kom je er weer veilig aan. Check. In één dag vinden we zomaar tien redenen tot dankbaarheid. Al zijn het er nog geen tienduizend, het moet mogelijk zijn om er zoveel te vinden. Gewoon een jaartje bijhouden wat je allemaal krijgt. Reden genoeg om één keer per jaar een dankdag te houden.

Ja, maar. Want bij elk uitroepteken van waar je dankbaar voor bent kun je ook een vraagteken zetten. Wat als je niet wakker wordt, omdat je de hele nacht hebt liggen piekeren en draaien. En jij hebt een huis, maar zoveel duizend vluchtelingen niet. En jij hebt eten en drinken, maar niet iedereen. En wat als je geen school hebt en geen werk, maar alleen maar eenzaamheid? Of

is het soms zo, dat dankdag betekent dat we massaal een oogje dichtdoen voor alle verdriet? Dat zou toch raar zijn?

En net dat was voor mij de reden om die Bijbelwoorden uit Klaagliederen 3 vandaag eens te lezen. Als je ergens in de Bijbel of eigenlijk ergens in de hele wereld met iemand wilt praten die weet wat verdriet is, dan is dat die man of vrouw achter dat Bijbelboek Klaagliederen. Klaagliederen 3, 1: 'Ik ben de mens die te lijden heeft onder de stok van Gods toorn. Hij leidt en voert mij – in een lichtloos duister. Tegen mij heft hij zijn hand op, steeds opnieuw, dag na dag.' Hij weet wat verdriet is en tegenslag en hij doet er zijn ogen niet voor dicht.

En als je dan toch kunt zeggen: 'Genadig is de Heer: wij zijn nog in leven! Zijn ontferming kent geen grenzen,' dan moet daar iets bijzonders aan de hand zijn. Wat heeft die man ontdekt, dat hij midden in de puinhopen van het oude Jeruzalem en van z'n leven gaat vertellen hoe dankbaar hij is naar God toe? Wat is zijn geheim? En is dat een geheim waar jij en ik vandaag nog wat mee kunnen? Om dat op het spoor te komen, gaan we een stapje terug doen.

Die stap terug betekent in de eerste plaats een stap bij jezelf vandaan. Wees alsjeblieft niet bang om die stap te zetten. Het is een stap die je vandaag niet mag zetten van onze eigen omgeving. De mensen om ons heen geloven heilig dat je dicht bij jezelf moet blijven. Maar Jezus zei een keer: 'Ieder die zijn leven wil behouden, zal het verliezen; maar wie zijn leven verliest omwille van mij, zal het behouden.' Je kunt als je dankdag viert beginnen bij jezelf: waar ben ik dankbaar voor – en waarom kan ik misschien juist niet dankbaar zijn? Maar als je jezelf ziet als gelovige in Christus, dan moet je eerst uit die bubbel om jezelf heen. Dat is even lastig, maar het is ook erg bevrijdend. Alleen, daar kom je alleen achter als je de stap zet.

Goed, een stap terug. God had een plan met deze wereld, plan A, en dat plan is mislukt. Het plan was om de hele wereld te maken, de zichtbare en de onzichtbare wereld, met ergens in een hoekje van de zichtbare wereld de Melkweg waar wij bij horen en dit sterrenstelsel en onze planneet, waarop wij rondwandelen. Daar wilde God iets moois beginnen en Hij zorgde dat er mensen kwamen om dat moois samen met Hem te beginnen. Het idee was dat het hier goed zou zijn en dat hier leven zou zijn en vrolijkheid en alles. Dat was plan A en plan A is mislukt. En we draaien er niet omheen: dat is mislukt omdat wij niet meewerkten, omdat wij tegenwerkten. Om onze ongehoorzaamheid en zonde.

God had het bij plan A kunnen laten en Hij heeft ook met die gedachte gespeeld. 'Als je als mens kiest om tegen te werken, dan komt voor jou de dood.' Maar God bedacht een nieuw plan en dat is plan B en dat is Israël. Als het met een hele wereld niet lukt, dan kijken we of het met één volk misschien lukt. En zo groots als in plan A wordt het niet direct, misschien later, maar eerst wordt Israël een plek waar het goed is, vrede, waar ruimte is om te leven en voor vrolijkheid en alles. En opnieuw zegt God, bij het verbond dat Hij sluit met Israël: doe dit nou, en je zult leven. Dat was plan B en ook plan B is mislukt. En dat is waar Klaagliederen in beeld komt: aan het eind van plan B, wanneer ook dat is mislukt en Israël is weggevoerd in ballingschap. En hoofdstuk na hoofdstuk klaagt Israël bij God. Totdat...

'Genadig is de Heer: wij zijn nog in leven! Zijn ontferming kent geen grenzen. Elke morgen schenkt hij nieuwe weldaden. – Veelvuldig blijkt uw trouw.' De ontdekking dat je nog leeft en wat dat betekent. Voor Israël toen betekende dat dat God dus nog ergens een plan C had bedacht. En dat hadden ze niet één twee drie zelf bedacht. Dat was ook niet logisch. Als Israël niet meewerkt, als Israël God tegenwerkt, dan was het einde oefening. Had God zelf gezegd. De dood die voor Adam en Eva nog met vertraging was gekomen, die kon je nu elke dag verwachten. Maar de dood komt niet. We zijn nog in leven. En ik weet dat jij weet dat Gods plan C dat dat Christus is en Christus is voor jou heel vanzelfsprekend. Maar doe even niet onnozel en laat de ontdekking van Klaagliederen 3 je verrassen: het feit dat we leven bewijst dat God diep in zichzelf gekeken heeft en daar liefde vond en die tevoorschijn brengt. En dat je dat elke morgen opnieuw tot je verrassing mag ontdekken.

En om het schema even af te maken: na de uitvoering van plan C, de komst van Christus en zijn overwinning op de dood, leven wij nu in de tijd van plan B 2.0: God gaat verder met een vernieuwd Israël, waar ook wij als heidenvolken welkom zijn. En we zijn op weg naar plan A 2.0: een nieuwe schepping, waar de dood voorgoed is verdwenen. En in Openbaring 21 en 22 krijg je te horen hoe dat eruitziet. Dat is het grote verhaal. En je moet even jezelf vergeten en zien waar God mee bezig is. En dan mag je zelf weer instappen: mijn levensverhaal heeft een plekje in dit grote geheel, ergens waar we nu zitten, onderweg van pan B 2.0 naar plan A 2.0. 'Ik ben de mens die te lijden heeft onder de stok van Gods toorn. Hij leidt en voert mij – in een lichtloos duister?' Nee dus. Hij leidt en voert ons door het dal heen naar het licht dat Hij zelf is, een nieuw Jeruzalem.

Maar waar staan wij dan? Allereerst: zorg ervoor dat die ontdekking van Israël toen, dat het feit dat je leeft zelf bewijst dat God een God van genade is, laat het verrassende daarvan voor jou niet ondersneeuwen. Natuurlijk vind je het zomaar vanzelfsprekend dat je leeft. Als je God er even buiten houdt: het is erg gewoon dat je elke morgen wakker wordt en dat je verder leeft, tenminste.

Maar ook als je wel rekening houdt met God: natuurlijk is God je genadig, dat spreekt toch vanzelf? Ja, maar het spreekt alleen vanzelf van God uit. En dan nog: dat Hij in Christus zelf de draad oppakt om nog wat van zijn volk en van zijn schepping te maken, geloof me, daar is niets vanzelfsprekends aan. Als wij nu vandaag weten dat plan C van God, dat dat Christus was, moet je dan vandaag niet eigenlijk nog meer stomverbaasd zijn, elke dag dat je wakker wordt en merkt dat je leeft? Wat voor God is dat, met zoveel ontferming en weldaden en trouw? Ik zal het je zeggen: die God is de Heer, onze Heer, te danken vandaag en morgen en elke dag tot in eeuwigheid. 'Elke morgen schenkt hij nieuwe weldaden. – Veelvuldig blijkt uw trouw.'

En waar staan wij dan? Ergens in de tijd dat God plan B 2.0 uitrolt en plan A 2.0 voorbereidt. En wat doe je dan? 'Ik besef: mijn enig bezit is de Heer, al mijn hoop is op hem gevestigd.' Nog even terug naar toen: dit is in de tijd van Klaagliederen nogal een belijdenis. Want je erfdeel, dat was het stuk grond dat aan jouw familie was toevertrouwd, om voor te zorgen en om van te genieten. Zo had God dat geregeld. Maar dat land was verwoest en het gros van de mensen was weggevoerd. Weg vrede en leven en vrolijkheid. Maar als dan toch de dood niet komt en het je treft als een bliksemschicht: God heeft nog liefde te over, dan gaat er van alles verschuiven. Zelfs zonder land is er vrede en leven en vrolijkheid: in het pure feit van een genadige God. Dat is nogal een belijdenis, als alles om je heen verwoest is, als je zelf ziek bent en kapot. 'Al mijn hoop is om hem gevestigd': ik leg mijn leven voor anker in Hem. Niet in wat ik heb (want ik heb niks), niet in wat ik ben (want wat ben ik nou), maar in Hem.

Maar als Jahwe je erfdeel is, dan verandert dat ook hoe je omgaat met jezelf en met wat je hebt en de wereld om je heen. Met jezelf: je mag elke dag wakker worden en leven bij het licht van Gods aanwezigheid in jouw leven. Ik weet heel goed dat dat bewustzijn niet vanzelf spreekt, omdat in je standaard ochtendritueel allemaal andere dingen een plaats hebben. Maar ik daag je wel uit om ergens in de morgen of ergens anders in de dag een moment te nemen om je goede God te danken, 'U bent mijn erfdeel.' Vandaag organiseren we een dankdag en dat doen we terecht. Maar blijf ernaar zoeken dat elke dag een kleine dankdag is. Want als jij wakker wordt is God er al en Hij is goed voor je.

Als Jahwe je erfdeel is, verandert dat ook hoe je omgaat met wat je hebt. Het eerste is het bewustzijn: Hem heb je al, zijn vrede, zijn leven, zijn vreugde. Wat daar nog bij komt, is elke dag opnieuw extra. Zomaar niet alleen een dak boven je hoofd, maar ook nog warme dekens op je bed. Niet alleen brood op je bord, maar vijf soorten beleg om uit te kiezen. En natuurlijk is school niet

altijd leuk en een baan is niet vanzelfsprekend. Maar wat een genade van God dat je jezelf mag ontwikkelen en dat er vangnetten zijn voor als je niet kunt werken. Maar als je Gods goedheid in al die dingen kunt zien, hou dan ook op met het naar jezelf toe graaien: hebben, hebben, hebben; ikke, ikke, ikke. Serieus: maak er werk van het allemaal te zien als cadeaus van God en ontspan.

En als Jahwe je erfdeel is, verandert dat hoe je staat in de wereld om je heen. Onthoud van deze dankdag het beeld dat je hier voor je ziet: een podium vol eten en drinken voor de voedselbank. Of kijk anders nog even in het kerkblad van deze week, naar de collecteopbrengst voor International Justice Mission en voor het eiland Sint-Maarten. Daar word je toch vrolijk van? En wat let je om dat gevoel, die vrolijkheid te verbinden met a. het feit dat God zelf je erfdeel is, je bron van levensonderhoud en met b. de mens die jij wilt zijn – namelijk eentje die God kent en weet wat genade is en die daarom genade graag doorgeeft, in welke vorm dan ook, of dat nu belangstelling is of geld of 12 pakken rijst.

En dan beamen we graag de woorden van onze broers en zussen in Jeruzalem, op het moment dat plan B leek te mislukken. Gelukkig bleef God wel dichtbij zichzelf, Hij wel, en vond me een voorraad liefde in zijn hart, waar Hij geen andere kant mee op kon en mee op wilde dan naar ons toe. En toen deed Hij ook een stap terug en kwam Hij bij ons, Christus. Maar die stap terug werd de grote sprong voorwaarts voor alle volken en voor heel de schepping. Met Pasen stond Hij op, een nieuwe eerste dag, genadig is de Heer, Hij is/wij zijn nog in leven! Zijn ontferming kent geen grenzen, zelfs niet de grens van de dood. Ooit, morgen?, komt zijn grote dag, en God heeft ons al verteld hoe het zijn zal, en terecht is je hoop op Hem gevestigd. En daartussen in word jij wakker en je weet: elke morgen schenkt Hij nieuwe weldaden. Dank aan de Vader in Jezus Christus door de Heilige Geest, halleluja.

Amen.